

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ

голова приймальної комісії

Наталія ЗАМКОВА

29 вересня 2025 р.

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
з української літератури
(на основі ПЗСО, НРК 5)**

Вінниця 2025

ВСТУП

Зміст завдань з української літератури відповідатиме програмі ЗНО/НМТ з української літератури. Зверніть увагу, що в зазначеній програмі учасників / учасниць тестування має цікавити лише частина «Українська література», яка охоплює всі теми, передбачені вивченням у шкільному курсі української літератури, а саме:

- Усна народна творчість
- Давня українська література;
- Література кінця XVIII – початку XX ст.;
- Література XX ст.;
- Твори українських письменників-емігрантів;
- Сучасний літературний процес (кінець XX – початок XXI ст.).

Кожен розділ програми з української літератури в тесті з української літератури буде представлено пропорційно.

Тест з української літератури налічуватиме 30 завдань різних форм: із вибором однієї правильної відповіді з п'яти варіантів (25 завдань), на встановлення відповідності («логічні пари») (5 завдань).

Завдання з української літератури оцінюватимуть відповідно до схеми нарахування балів, застосовуваної в ЗНО. Тобто по 1 тестовому балу буде нараховано за кожну правильну відповідь на завдання з вибором однієї правильної відповіді та по 1 тестовому балу — за кожну правильно визначену «логічну пару» в завданнях на встановлення відповідності. **Отже, за виконання завдань з української літератури можна буде отримати від 0 до 45 балів.**

Свій результат (тобто кількість набраних балів за правильно виконані завдання тесту з української літератури) учасники тестування знатимуть після завершення роботи над НМТ. За таблицею переведення тестових балів результат буде переведено в рейтингову оцінку за шкалою 100–200 балів.

І. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу
1. Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-політичних і родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла»
2. Давня українська література	«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги) «Слово про похід Ігорів» Григорій Сковорода. «Всякому місту – звичай і права...», «Бджола та Шершень»
3. Література кінця XVIII- початку XX ст.	Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка» Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля...»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт» Пантелеймон Куліш. «Чорна рада» Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я» Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля» Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?...», «Мойсей»
4. Література XX ст.	Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo» Василь Стефаник. «Камінний хрест» Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня» Микола Вороний. «Блакитна панна» Павло Тичина. «Ви знаєте, як липа шелестить?», «О панно Інно» Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...» Микола Хвильовий. «Я Романтика» Володимир Сосюра. «Любіть Україну!» Валер'ян Підмогильний. «Місто» Юрій Яновський. «Майстер корабля» Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом» Микола Куліш. «Мина Мазайло» Олександр Довженко. «Зачарована Десна» Андрій Малишко. «Пісня про рушник» Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Лебеді материнства»

	Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном» Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...» Іван Драч. «Балада про соняшник» Дмитро Павличко. «Два кольори» Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай»
5. Твори українських письменників-емігрантів	Іван Багряний. «Тигролови» Євген Маланок. «Уривок з поеми»
6. Сучасний літературний процес (кінець ХХ-початок ХХІ ст.)	Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ

Учасник повинен вміти:

- розрізняти види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень; суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади;
- визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
- розрізняти літературні роди, види і жанри;
- співвідносити літературний твір з відповідним літературним напрямом, стилем, течією;
- визначати тему, ідею, проблематику літературних творів;
- характеризувати літературних героїв, коментувати їхні вчинки;
- визначати художні образи і їхню роль у літературному творі;
- упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками і репліками;
- орієнтуватися в сюжетах літературних творів;
- визначати сюжетні і позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості;
- визначати провідні мотиви ліричних творів;
- аналізувати мову літературного твору;
- знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах;
- співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором;
- знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань;
- визначати місце і роль письменника в літературному процесі;
- пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство».

Учасник повинен знати такі теоретико-літературні поняття:

- літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика;

- лірика, її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;
- епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка;
- драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія;
- ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема;
- літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм, постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі;
- ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ;
- тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі;
- композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи);
- види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія;
- художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет, епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія.

Український центр оцінювання якості освіти підготував демонстраційний варіант блоку НМТ з української літератури. Подаємо короткий зразок:

Уривок

- *Цвіте терен, цвіте терен,
А цвіт опадає;
Хто в любові не знається,
Той горя не знає*
узятو з

- А родинно-побутової пісні
- Б суспільно-побутової пісні
- В календарно-обрядової пісні
- Г історичної пісні
- Д народної думи

2. До давньої української літератури належить твір

- А «Енеїда»
- Б «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»
- В «Слово про похід Ігорів»
- Г «Камінний хрест»

Д «Захар Беркут»

3. У вірші «De libertate» автор згадує історичного діяча, про якого йдеться й у творі

А «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Б «Модри Камень»

В «Кавказ»

Г «Маруся Чурай»

Д «Intermezzo»

4. З епіграфа «*Аще кто речетъ, яко люблю Бога, а брата своего ненавидитъ, ложьсть естъ*» починається твір

А «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»

Б «Кайдашева сім'я»

В «Слово про похід Ігорів»

Г «Тіні забутих предків»

Д «Три зозулі з поклоном»

5. Уривок

А ще Івана кликали в селі Переломаним. Мав у поясі хибу, бо все ходив схилений, як би два залізні краки стягали тулуб до ніг. То його вітер підвіяв...

узято з твору

А Івана Котляревського

Б Пантелеймона Куліша

В Михайла Коцюбинського

Г Василя Стефаника

Д Івана Франка

6. Івана Мазепу, Максима Залізняка, Івана Гонта згадано у творі, де є рядки

А «Херсонські прерії –мов Січ, / А кобзарем –херсонський вітер, / І рідним був дразу клич: / –Вставайте! Кайдани порвіте!»

Б «Любіть Україну, як сонце, любіть, / як вітер, і трави, і води... / В годину щасливу і в радості мить, / любіть у годину негоди»

В «кожне слово / нашої мови записане у Літописі / тож хай знають вороги кими словами / на самоті мовчимо»

Г «Господи, гніву пречистого / благаю –не май за зле. / Де не стоятиму –истою»

Д «Гетьте, думи, ви хмари осінні! / То ж тепера весна золота! / Чи то так у жалю, в голосінні / Проминуть молодії літа?»

7. Позасюжетним елементом твору «Тигролови» є уривок

А *«Почорніле обличчя з міцно стиснутими щелепами заросло щетиною. На крутому лобі дві глибокі зморшки сторч між крилами брів, а в зморшках сіль від поту. Одна брова тремтить, і від того таке враження, ніби брови ті пориваються полетіти...»*

Б *«Раптом у сінях зашаруділа хода. Григорій натягнув ковдру і прикинувся, що спить. В хату щось увійшло. Підійшло до нього і нависло над ним. Чути, як дихає. Розплющив очі: над ним, витягнувшись, як вуж, і випнувши груди, перекинулась дівчина, чіпляла на стіну ще одну рушницю...»*

В *«Кілометрів за п'ять перед Лазо заїхали на заїмку до Сіркового знайомого мандзи Кім Гі Суна і подарували йому всіх тих фазанів та тетеруків гамузом... і стали в нього табором. Тут вони залишили коні, зброю, зайві речі...»*

Г *«Другий кинувся упоперек, до лісу. Григорій дивився йому услід, слухав, як у грудях стукає серце, напосне помстою... Тут утікач обернувся і вистрелив з пістоля. Уже майже видряпався на урвище до лісу. Куля тьохнула десь у сніг...»*

Д *«Ще не розвиднилось гаразд, як з Сіркової заїмки в мороз, що стояв туманом, вийшли і попливли помалу по снігу двоє озброєних, на лижвах, з рюкзаками за плечима, а за ними великий якутський пес. Перейшли падь і пірнули в нетрі...»*

8. Класичним зразком українського оперного репертуару став твір

А «Мартин Боруля»

Б «Чорна рада»

В «Мина Мазайло»

Г «Наталка Полтавка»

Д «Valse mélancolique»

9. Утвердження думки про необхідність національної злагоди українців заради зміцнення держави – ідея твору, де діють персонажі

А Яким Сомко, Іван Брюховецький, Леся Череванівна

Б Карпо Кайдаш, Лаврін Кайдаш, Маруся Кайдашиха

В Захар Беркут, Митько Вояк, Бурунда-бегадир

Г Чіпка Варениченко, Максим Гудзь, Мотря Жуківна

Д Гервасій Гуляницький, Націсвський, Палажка

10. Перші десятиріччя після скасування кріпацтва – історичне тло твору, у якому зав'язкою є

А початок подорожі Енея з троянцями

Б возний пропонує Наталці одружитися з ним

В Карпо Кайдаш одружується з Мотрею

Г приїзд Шрама із сином у Хмарище
Д Тугар Вовк прибуває з дочкою в Тухольщину

№ завдання	Правильна відповідь
1	А
2	В
3	Г
4	А
5	Г
6	А
7	А
8	Г
9	А
10	В

УХВАЛИЛИ:

Завідувач кафедри
іноземної філології та перекладу

Наталя ІВАНИЦЬКА

ПОГОДЖЕНО:

Голова комісії
для проведення співбесіди

Валентина ТИМКОВА

Начальник
навчально-методичного відділу

Тетяна ШЕВЧУК